

Notă informativă

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 779/2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei (număr unic 736/MM/2023)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Autorul proiectului Hotărârii Guvernului pentru modificarea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 779/2013 este Ministerul Mediului, în comun cu *Grupul de lucru pentru revizuirea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 779/2013, creat prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 42 din 16 martie 2023.*

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Seceta reprezintă o diminuare temporară a resurselor de apă disponibile, precum și o absență a precipitațiilor, care cauzează daune asupra mediului înconjurător, societății și sectorului economic.

Seceta severă din anul 2022 a scos în evidență necesitatea îmbunătățirii cadrului normativ din punct de vedere a implementării și aplicabilității acestuia, cu revizuirea măsurilor ce se impun a fi întreprinse de către autoritățile cu competență în domeniul gestionării secetei, la diferite stări ale secetei.

Analizând datele Serviciului Hidrometeorologic de Stat privind caracterizarea condițiilor meteorologice, agrometeorologice și hidrologice s-a constatat că numărul regiunilor și al populației Republicii Moldova afectate de secetă pe parcursul ultimilor treizeci de ani a crescut cu circa 20%, amplificându-se îngrijorător numărul frecvența și intensitatea acestora. De asemenea, secetele din ultimii ani au provocat și pierderi economice considerabile, afectând în prim plan producătorii agricoli.

Astfel, producerea unor fenomene meteo-hidrologice extreme, cum sunt secetele, are ca efect pierderi economice semnificative în toate sectoarele de activitate (agricultură, transport, furnizarea energiei, managementul apei etc.), iar modelele climatice globale indică faptul că frecvența și intensitatea acestor evenimente vor crește.

Conform datelor prezentate de Comisia Europeană, costul total al pagubelor cauzate de secetă în decursul ultimilor treizeci de ani s-a ridicat la 100 de miliarde de euro.

Luând în considerare condițiile climatice din Republica Moldova, anul 2022 a fost declarat cel mai secetos an din toată perioada de observații (conform datelor și buletinelor Serviciului Hidrometeorologic de Stat). Seceta severă din 2022 a afectat 75-80% din teritoriul țării cauzând daune economice semnificative.

Evoluțiile recente demonstrează că impactul secetei, precum și deficitul de apă se va extinde în mod semnificativ în Republica Moldova, deoarece se resimt efectele unor perioade secetoase din ce în ce mai dese și mai extinse în timp și spațiu.

Analizând datele multianuale, conform rapoartelor Serviciului Hidrometeorologic de Stat, s-a constatat că în nordul Republicii Moldova seceta se semnalează o dată la fiecare 7-10 ani, partea centrală a Moldovei suferă de secetă la fiecare 5-6 ani, iar sudul Republicii Moldova se confruntă cu acest fenomen la fiecare 3-4 ani.

Provocarea pe care o reprezintă deficitul de apă și seceta trebuie să fie abordată ca o problemă esențială de mediu și ca o condiție prealabilă a creșterii economice durabile în Republica Moldova.

Scenariile schimbărilor climatice estimează o probabilitate de manifestare de 20% de secete severe în următorii 10 ani, în special în sud-vestul și nord-estul țării. Acest lucru va afecta aproape 50% din totalul terenurilor agricole. Scenariile calculează că secetele prin scăderea debitelor râurilor vor deveni mai frecvente și mai severe.

În acest sens, s-a decis elaborarea modificărilor la Hotărârea de Guvern nr. 779/2013 în scopul reglementării clare a atribuțiilor autorităților responsabile, precum și a activităților ce urmează a fi întreprinse.

Proiectul de modificare a fost elaborat în scopul executării prevederilor art. 47 din Legea apelor nr. 272/2011.

Prezenta hotărâre are ca scop stabilirea cadrului legal pentru remedierea problemelor legate de deficitul de apă și de secetă, precum și stabilirea clară a atribuțiilor și responsabilităților autorităților cu tangență în domeniul planificării și gestionării secetei. Concomitent, sunt revizuite restricțiile care urmează a fi aplicate, astfel încât să fie asigurat accesul la apă pentru toți utilizatorii, dar în același timp să fie protejată și resursa de apă împotriva epuizării

Principalele probleme care se planifică a fi soluționate urmare a aprobării prezentei hotărâri de Guvern constau în punerea în aplicare a tuturor elementelor-cheie legate de indicatori și praguri de instituire a secetei, cerințele ecosistemelor în condiții de secetă, evaluarea impactului consumului de apă asupra stării resurselor de apă.

Elaborarea modificărilor la Regulamentul cu privire la planificarea gestionării secetei aprobat prin Hotărârea Guvernului 779/2013 va contribui la facilitarea punerii în aplicare a Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC) ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 404-XIII din 16.03.1995 și prevederilor Acordului de la Paris ratificat prin Legea nr. 78 din 04.05.2017 și Convenției ONU pentru Combaterea Deșertificării (UNCCD), ratificată prin Hotărârea Parlamentului 257-XIV din 24.12.1998.

Aprobarea modificărilor la Regulament va asigura, de asemenea, implementarea politicilor privind utilizarea durabilă a resurselor naturale prevăzute în Capitolul 16 art. 86-87 din Acordul de Asociere RM-UE, prin protecția, gestionarea durabilă a acestora, precum și acționarea în termeni proximi pentru înlăturarea consecințelor secetei.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de hotărâre nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, dar va contribui la implementarea cadrului normativ deja armonizat (Legea apelor nr. 272/2011).

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii de Guvern stabilește norme în scopul executării prevederilor art. 47 din Legea apelor nr. 272/2011.

Modificările actului menționat se referă la:

Completarea cu noțiuni noi:

„**valori de umiditate a solului** - rezultatul măsurătorilor directe efectuate cu senzori de umiditate în platformele agrometeorologice constatate și validate la stațiile meteorologice.

măsuri de diminuare a efectelor secetei - ansamblul măsurilor de protecție a resurselor de apă și de sol, precum și de reconstrucție a zonelor afectate de expunerea la secetă.

risc de secetă - starea probabilă de secetă definită de potențialul de manifestare ce depășește un prag acceptat, cu intervale de recurență estimate în timp și spațiu, determinat ca produsul dintre frecvența și severitatea secetei, și al vulnerabilității corespunzătoare,

impactul secetei - efectul specific al secetei asupra economiei și societății, care este consecință a vulnerabilității.

indicatori ai secetei - parametri utilizați pentru a descrie condițiile de secetă: precipitațiile, temperatura, debitul, nivelurile apei subterane și ale rezervoarelor, umiditatea solului și stratul de zăpadă.

indici ai secetei - reprezentări numerice calculate ale severității secetei, evaluate folosind intrări climatice sau hidrometeorologice. Urmăresc să măsoare starea calitativă a secetei pentru o anumită perioadă de timp: ex. SPI, SPEI etc.

seceta agro-pedologică - fenomenul natural definit de un conținut al apei din sol, respectiv umiditatea solului, sub valoarea mediei anuale asociată cu seceta meteorologică cu impact direct asupra creșterii culturilor și a ecosistemului;

seceta socio-economică - situația asociată cu un dezechilibru între cererea de apă și rezerva de apă, și care afectează societatea și economia”;

Modificarea Capitolului II, prin introducerea atribuțiilor și responsabilităților autorităților cu tangență în domeniul planificării și gestionării secetei, și anume:

- *Ministerul Mediului* este autoritatea administrației publice centrale responsabilă de dezvoltarea cadrului de reglementare a protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, precum și a gestionării resurselor de apă, planificarea folosinței apelor, identificarea măsurilor de combatere a deficitului de apă pentru reducerea riscului de secetă. Acesta este responsabil de:

a) elaborarea, în comun cu reprezentanții instituțiilor de resort și a societății civile a actelor normative în domeniul gestionării secetei;

b) cooperarea cu autoritățile competente din alte state în domeniul gestionării secetei;

c) colaborarea cu autoritățile administrației publice locale în vederea gestionării secetei;

d) supravegherea permanentă, în comun cu instituțiile din subordine, a stării mediului ambiant, în scopul prevenirii producerii fenomenului de secetă;

e) verificarea, în comun cu instituțiile din subordine, a modului de aplicare de către autoritățile administrației publice locale, administrației publice centrale, persoanele fizice și juridice a măsurilor de prevenire a riscurilor de secetă și diminuare a efectelor acesteia;

- *Serviciul Hidrometeorologic de Stat* este autoritatea responsabilă de efectuarea monitoringul stării și evoluției condițiilor hidrometeorologice pentru protecția populației și a ramurilor economiei naționale contra fenomenelor hidrometeorologice periculoase, precum și asigură populația, autoritățile administrației publice centrale și locale, agenții economici cu informație hidrometeorologică.

- *Agenția „Apele Moldovei”* este autoritatea responsabilă de implementarea politicilor statului în domeniul managementului resurselor de apă, eliberează limitele de utilizare a apei, țin evidența statistică de stat a utilizării resurselor de apă, etc.

Agenția de Mediu este autoritatea responsabilă de protecția reglementării și utilizării resurselor de apă, realizează monitoringul calitativ resurselor de apă și eliberează autorizațiile de folosință specială a apei;

- *Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale* elaborează și implementează politicile referitor la asigurarea armonizării dezvoltării așezărilor umane, incluzând zonele expuse la secetă, precum și încurajarea diversificării funcțiilor urbanistice în teritoriu; promovarea dezvoltării unei infrastructuri de importanță națională rezilientă la schimbările climatice, în conformitate cu Regulamentul privind conținutul-cadru, principiile metodologice de elaborare și actualizare, avizare și aprobare a Planului de amenajare a teritoriului național, aprobat de Guvern.

- *Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare* promovează agricultura conservativă și soiurile rezistente la secetă, elaborează și pune în aplicare metode de prevenire și combatere a secetei în agricultură, promovează utilizarea rațională a apei în activitățile agricole.

- *Ministerului Afacerilor Interne*, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, exercită atribuții în domeniul protecției populației, mediului înconjurător și proprietății în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale.

- *Ministerul Sănătății*, prin intermediul Agenției Naționale de Sănătate Publică monitorizează pericolele și riscurile specifice, precum și efectele negative ale impactul secetei asupra sănătății publice și modul de prevenire și de atenuare a acestor efecte.

- *Ministerul Educației și Cercetării* realizează proiecte de cercetare-dezvoltare care urmăresc direcții și obiective legate de combaterea riscului la secetă; promovează și susține implementarea proiectelor și programelor care urmăresc formarea și dezvoltarea, la copii și tineri, a unei atitudini responsabile privind utilizarea rațională a apei și a riscurilor asociate secetei.

- *Ministerul Finanțelor* este autoritatea administrației publice centrale responsabilă de avizarea proiectelor de acte normative cu implicații financiare asupra bugetului pentru prevenirea și gestionarea secetei; monitorizarea modului de gestionare a mijloacelor financiare alocate pentru prevenirea și gestionarea secetei, în conformitate cu prevederile prezentului regulament și altor acte normative; recepționarea și generalizarea propunerilor noi și în curs de execuție cu finanțare de la bugetul de stat ce au ca obiect managementul riscului la secetă; asigurarea dezvoltării unor planuri bugetare pe termen lung, care să țină cont de schimbările climatice și de riscurile asociate secetei, astfel încât să existe resurse suficiente pentru a face față acestor provocări în viitor.

- *Autoritățile administrației publice locale*, sunt responsabile de întreținerea corpurilor de apă de suprafață, zonelor și fișilor de protecție, construcțiile hidrotehnice aflate în gestiunea lor, elaborarea și aprobarea măsurilor și acțiunilor adecvate, reflectate în planurile speciale și în programele de protecție împotriva secetei.

De asemenea prin modificările operate în prezentul Regulament, au fost introduse reglementări cu privire la mecanismul de declarare a stării de secetă, proiectul fiind completat cu o anexă nouă (Anexa nr. 1) care stabilește acțiuni necesare a fi realizate pentru diferite stări ale secetei.

5. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul hotărârii de Guvern pentru modificarea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 779/2013 nu generează costuri administrative și nu necesită cheltuieli din bugetul de stat.

Totodată, în scopul prevenirii, gestionării și înlăturării impactului cauzat de fenomenul de secetă, în Planurile de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice sunt incluse măsuri specifice ce țin de gestionarea secetei. Astfel, în Programul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră, ciclul II (2023-2028), în Programul de măsuri, sunt prevăzute acțiuni orientate spre „*gestionarea eficientă a riscului de secetă și diminuarea fenomenului de secetă hidrologică pentru cel puțin 50 % din teritoriul țării față de anul 2020*”, pentru realizarea cărora sunt prevăzute surse externe de finanțare. De asemenea, la moment este în proces de elaborare Planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Nistru, ciclul II (2024-2029), care la fel va include acțiuni orientate spre gestionarea secetei.

De asemenea, o atenție deosebită gestionării fenomenului de secetă în contextul schimbărilor climatice, este prevăzută în Programul Național de adaptare la schimbările climatice pînă în 2030, la *Acțiunea prioritară 5.6. Adaptarea sectorului RESURSE DE APĂ la schimbările climatice prin utilizarea eficientă a resurselor, asigurarea calității și cantității acestora.*

Totodată, în scopul gestionării integrate a resurselor de apă, inclusiv prin prevenirea și gestionarea secetei în vederea adaptării la schimbările climatice, în procesul de planificare a Cadrului bugetar pe termen mediu pentru anii 2024-2026, la *Subprogramul 7004. Protecția și gestionarea resurselor de apă, a inundațiilor și secetelor* au fost planificate resurse financiare orientate spre întreținerea și decolmatarea cursurilor de apă cu scopul de a preveni/reduce impactul fenomenului de secetă, valoarea totală a cărora este de 150 mln lei.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul hotărârii de Guvern propus spre aprobare se încadrează în prevederile Legii apelor nr. 272/2011, art. 47 cu referire la planificarea gestionării secetei.

La fel, Strategia Națională de dezvoltare “Moldova Europeană 2030”, unul din cele mai importante documente de planificare strategică, care stabilește direcțiile prioritare de dezvoltare națională, prevede, ca obiectiv, asigurarea rezistenței la schimbările climatice prin reducerea riscurilor legate de schimbările climatice și prin facilitarea adaptării în sectoarele prioritare.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În temeiul Legii nr. 239-XVI/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul hotărârii de Guvern, aprobat în cadrul ședinței secretarilor generali ai ministerelor din 04.09.2023, fiindu-i atribuit numărul unic 736/MM/2023.

Proiectul a fost plasat pe pagina web a ministerului pentru consultarea opiniei publice cu părțile interesate. (<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-referitor-la-avizare-a-proiectului->

hotararii-de-guvern-pentru-modificarea-regulamentului-cu-privire-la-planificarea-gestionarii-secetei-aprobat-prin-hotararea-de-guvern-nr-7792013-numar-unic-736mm2023/11082)

Proiectul a fost supus primei runde de avizare, fiind avizat cu: Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Energiei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Academia de Științe a Moldovei, AO EcoContact, avizele cărora au fost luate în considerare la definitivarea proiectului.

Totodată, în procesul de elaborare a proiectului de act normativ au fost respectate reglementările procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului. În procesul de elaborare a actului au fost organizate mai multe ședințe de lucru pe platforma Grupului de lucru creat, iar propunerile expuse au fost examinate și luate în considerare la definitivarea proiectului lansat spre consultare.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție, iar prin scrisoarea nr. 06/2/17027 din 27.10.2023 Centrul Național Anticorupție a prezentat raportul de expertiză, care a fost luat în considerare la definitivarea proiectului.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul hotărârii a fost supus expertizei juridice, iar prin scrisoarea nr. 04/2-8276 din 19.09.2023, Ministerul Justiției a remis avizul cu propuneri, care au fost luate în considerare la revizuirea și definitivarea proiectului.

11. Constatările altor expertize

Nu sunt necesare.

Ministru

Iordanca-Rodica IORDANOV